

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה בדבר אי מתן פטור להסדר כובל

בין מרקט ווטש בע"מ לבין יצרני תרופות וייבואני תרופות הומאניות לישראל

1. פתח דבר

לפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – "החוק"), להסדר בין מרקט ווטש בע"מ (להלן – "מרקט ווטש") לבין יצרני תרופות וייבואני תרופות הומאניות לישראל להקמת מאגר מידע על מכירת תרופות הומאניות בישראל.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, לא שוכנעתי כי הכבילות שבהסדר אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של השוק הרלוונטי, או כי אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק. משכך, החלטתי שלא להעניק פטור לפי סעיף 14 לחוק להסדר המבוקש.

יצוין כי על החלטתי הודעתי לנציגי מרקט ווטש לאחר פגישה שהתקיימה עימם בנושא בה הוצגו בפניהם החששות התחרותיים שההסדר מעלה. להלן אפרט את הטעמים העיקריים להחלטתי.

2. הצדדים וההסדר

2.1 הצדדים להסדר

מרקט ווטש – חברה העוסקת בביצוע מחקרי שוק וסקרי דעת קהל עבור לקוחות שונים במגוון תחומים, ביניהם תחום הבריאות. מרקט ווטש הינה חברת בת של חברת המחקר הרב לאומית, Synovate, אשר עוסקת בין היתר בתחומי הבריאות והתרופות.

הצדדים הנוספים להסדר הם יצרני וייבואני תרופות הומאניות לישראל.

2.2 ההסדר

עניינו של ההסדר שלפני בקשתה של מרקט ווטש להקים מאגר מידע על מכירת תרופות הומאניות בישראל ("מאגר המידע"). מאגר המידע יפנה לקהל יצרני וייבואני התרופות לישראל, ויציע להם להיות מנויים עליו. יצרני וייבואני התרופות שירכשו מנוי כאמור יתחייבו לספק למאגר מידע על הכמויות הנמכרות בישראל מכל אחת מהתרופות המיוצרות או המשווקות על ידם. במקביל, כל יצרן או יבואן כאמור יהיה זכאי לקבל מידע על נתח השוק שלו בישראל בכל תרופה המשווקת או מיוצרת על-ידו, כמו גם על נתח השוק של כל יצרן או יבואן תרופות שהוא צד להסכם עם מרקט ווטש, ובכלל זה נתחי השוק של מתחריו. בנוסף, מאגר המידע יספק לקנייני תרופות בישראל

רח' כנפי נשרים 22, ת.ד. 34281 ירושלים 91341 טלפון: 02-6556111 פקס: 02-6515330

lishka@antitrust.gov.il

המתקשרים בהסדר (כגון קופות חולים, בתי מרקחת וכד') מידע על נתח השוק של כל תרופה המשווקת על-ידי כל אחד מהיבואנים או היצרנים המתקשרים בהסדר. על פי ההסכם שהובא לפני, המנויים מתחייבים לספק למאגר את המידע בדבר מכירותיהם אחת לחודש. מכאן שמאגר המידע, ככל שיוקם, יספק למתחרים בענף התרופות מידע באופן רציף ומעודכן.

3. השפעת ההסדר על התחרות

ככלל, קיומם של סוגי מידע מסוימים בידי הפירמות הפועלות בשוק עשוי לסייע בידיהם לקבל החלטות אפקטיביות ביחס לאסטרטגיות הייצור והשיווק שלהן ולתרום לרווחה הכלכלית.¹ אולם, במיוחד בשווקים ממועטי מתחרים, עלול מידע מסוגים מסוימים לטמון בחובו סכנה של ממש לתחרות.

לעיתים בכוחו של המידע, ובפרט מידע מעודכן על נתח השוק של כל אחד מן המתחרים, לשמש כלי לפיקוח ולאכיפה של תיאום מפורש או בהבנה שבשתיקה בין מתחרים. בכוחו של מידע כאמור להסיר את אי הוודאות הקיימת בהיעדר המידע ואשר תורמת להליך התחרותי, ועל ידי כך לייצב שיווי משקל על תחרותי בשוק, ולאפשר הפעלת כוח שוק משותף אף ללא הסדר מפורש להגבלת התחרות.² זאת בעוד העדרו של מידע כאמור מקים קושי לייצוב שיווי משקל על תחרותי, באופן שהיעדר מידע מעין זה תורם לתחרות בשוק. הסדרים מסוג זה, נהוג לכנותם כ"מקדמי התאמה" (Facilitating Practices).³ הפגיעה התחרותית המסתברת של הסדר מקדם התאמה היא בהגדלת הסיכויים ליציבותו או תיאומו של שיווי משקל דמוי קרטל בשוק.

על תפקידו המרכזי של המידע לקיומו ולשימורו של שיווי משקל על תחרותי עמדו המלומדים Areeda ו-Hovenkamp:

"Uncertainty is the most general of impediments to cartel-like results in oligopoly"⁴

מאפייני ענף התרופות בישראל הביאוני למסקנה כי הקמת מאגר המידע נשוא בקשה זו מקים חשש לפגיעה של ממש בתחרות.

בישראל רשומות קרוב ל- 5000 תרופות. מרביתן הן תרופות מרשם, ומיעוטן תרופות ללא מרשם (Over The Counter) היינו, תרופות המאושרות לשיווק מעבר לדלפק הרוקח. על פי המידע שהובא

¹ R. WHISH, COMPETITION LAW 525 – 526 (6th ed. 2009)

² השווה: החלטת נציבות התחרות הבריטית בעניין UK Agricultural Tractor Registration Exchange, OJ [1992] L 68/19, [1993] 4 CMLR 358

³ ראה החלטת הממונה בעניין קביעה לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים תשמ"ח בעניין הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט בנק המזרחי והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות, 2009, הגבלים עסקיים, 5001411.

⁴ PHILLIP E. AREEDA & HERBERT HOVENKAMP: FUNDAMENTALS OF ANTITRUST LAW 462 (2002)

לפני, כ- 50% מהתרופות בישראל הן תרופות אתיות⁵, היינו תרופות מקור המוגנות בפטנט ושכלל, לא קיימת תרופה המתחרה בהן על בסיס אותו חומר פעיל. שאר התרופות בענף הן גנריות, היינו תרופות העתק של התרופות האתיות אשר הושקו לשוק עם סיום תקופת הפטנט של התרופה האתית⁶. ההוצאה הכספית על תרופות לקהילה בישראל מוערכת בכחמישה (5) מיליארד ש"ח, כאשר למעלה מ- 80% מההוצאה הכספית האמורה מוקדשת לרכישת תרופות אתיות, ופחות מ- 20% מוקדשת לרכישת תרופות גנריות.

התחרות בענף התרופות מתקיימת הן בין תרופות המבוססות על אותו חומר פעיל ושלחן התוויה רפואית דומה, כגון התחרות בין תרופה אתית לתרופה גנרית המחקה אותה, והן בין תרופות שלחן התוויה רפואית דומה אף אם אינן מבוססות על אותו חומר פעיל, כגון תחרות בין שתי תרופות אתיות שלחן התוויה רפואית דומה.

על פי המידע שהובא לפני, ברוב שוקי התרופות שבהם קיימות תרופות גנריות, התחרות היא בין שניים עד שלושה מתחרים, ובמיעוטם קיימים ארבעה עד חמשה מתחרים⁷. באשר לתרופות האתיות, עבור רוב ההתוויות הרפואיות קיים ספק אחד בלבד, ועבור מיעוטן קיים מספר מועט של מתחרים. לפיכך, ענף התרופות מתאפיין במספר רב מאוד של שווקים ממועטי מתחרים. מידע שוטף על היקף המכירות של כל אחד מן המתחרים בכל שוק רלבנטי, יאפשר לכל מתחרה להתחקות בקלות יחסית ובמהירות אחר התנהגות משנהו בשוק, ובכך יש כדי להקל על תיאום משתמע בין המתחרים בכל אחד מן השווקים.

בנסיבות אלו, הנגשת המידע למתחרים אודות היקף המכירות של כל אחד מהם בשוק, מפשט את כללי המשחק ומאפשר להם לגשר על קשיי התיאום הקיימים בהעדר המידע. מכאן שמאגר המידע דגן צפוי ליצור תנאים נוחים לתיאום בין מתחרים.

בנסיבות אלה, לא מצאתי מקום להעניק את הפטור המבוקש.

⁵ על פי מסמך שהוכן על ידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת "הסדרת השימוש בתרופות גנריות בישראל" מיום 24 ביוני 2007, היחס בין התרופות האתיות לגנריות בישראל הוא 20% - 80%, בהתאמה.

⁶ התרופה הגנרית מכילה חומר פעיל כמו התרופה האתית, ויש בינה לבין התרופה האתית זהות בחומר הפעיל, חוזקתו איכותו ומינונו, וככלל נחשבת לתחליף קרוב של התרופה האתית.

⁷ במקרים חריגים קיימים למעלה מ- 5 מתחרים.

4. סוף דבר

לאחר שבחנתי את ההסדר, הגעתי לכלל מסקנה כי ההסדר שלפני אינו עומד באמות המידה הקבועות בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים. מטעם זה אין ההסדר ראוי לפטור, ועל המבקשים לפנות לבית הדין להגבלים עסקיים בבקשה לקבלת אישור להסדר, אם ברצונם לקיימו.

פרופ' דיויד גליק

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ח אב תשע"ב

16 אוגוסט 2012